

Na pielgrzymim szlaku do Ślicznej Gwiazdy Miasta Lwowa, przygotowali do druku ks. Władysław Jagustyn, Janina Błażej, Tadeusz Ingot, Rzeszów: Wydawnictwo i Drukarnia Diecezji Rzeszowskiej „Bonus Liber” 2018, ss. 271, ISBN 978-83-65931-27-6.

DOI: <http://dx.doi.org/10.18290/sp.2018.22>

Jednym z symboli losu człowieczego jest topos *homo viator*. Według tego wzorca życie stanowi podróż, czasem tułaczkę, którą człowiek zmierza do wyznaczonego celu. Motyw ten, znany od starożytności, zyskał szczególną popularność we współczesnej filozofii i literaturze. Niekiedy, jak w filozofii Marcela, jest to symbol człowieka dążącego do Boga. W nawiązaniu do tego przez wieki głoszone było hasło, że Kościół stanowi drogę człowieka, zaś Sobór Watykański II przyjął jako jedną z głównych myśli przekonanie, że również człowiek jest drogą Kościoła. Stwierdzenie takie sformułował wprost Jan Paweł II w swojej pierwszej encyklice z 1979 roku *Redemptor hominis* (p.14).

Truizmem może wydać się teza, że chrześcijaństwo to religia drogi, lecz przecież Kościół to wspólnota pielgrzymująca, zarówno w wymiarze zewnętrznym, jak i duchowym. Wyraz temu dają liczne pielgrzymki do sanktuariów Pańskich, maryjnych i świętych. Kościół wszedł tu w starotestamentalną tradycję pielgrzymek członków narodu wybranego do Jerozolimy. Szczególną popularność ten wymiar wiary i pobożności zyskał wśród Polaków. Tak było również przez wieki w ziemi rzeszowskiej i regionie dzisiejszego Podkarpacia.

Już w okresie przedrozbiorowym niemal we wszystkich zakątkach Polski zaznaczyło się zjawisko popularyzacji czci cudownych wizerunków Najświętszej Maryi Panny. Do zyskujących na znaczeniu ośrodków kultu maryjnego udawali się w pielgrzymkach wierni z bliższej i dalszej okolicy¹. Nie inaczej było w ówczesnej diecezji przemyskiej, w której prawie każda parafia, zwłaszcza miejska, pretendowała do posiadania własnego cudownego obrazu Bogarodzicy. Tak było w samym Rzeszowie, jak i w pobliskich: Borku Starym, Chmielniku, Głogowie, Hyżnem, Sokołowie i wielu innych miejscach².

Przez wieki ta forma pobożności nigdy nie zanikła. Jej kultywowaniu nie zagroziły rozmaite kryzysy związane czy to z reformami józefińskimi końca XVII wieku, czy zawieruchami wojennymi, czy ograniczeniami komunistycznymi w minionych dziesięcioleciach. W środowisku rzeszowskim wyjątkową rangę zyskała popularna do dziś Piesza Pielgrzymka z Rzeszowa na Jasną Górę zainicjowana w 1978 roku³. W ostatnich latach na pątniczy szlak wyruszały z tego miasta również pielgrzymki rowerowe: do Częstochowy,

¹ A. JACKOWSKI, *Pielgrzymowanie*, Wrocław 1998, s. 77 n.

² B. WALICKI, *Dzieje sanktuarium Matki Bożej Szkaplerznej w kontekście historii ośrodków kultu Najświętszej Maryi Panny na terenie Rzeszowa i regionu*, w: *Pod opieką Maryi. Ku koronacji łaskami słynącego obrazu Matki Bożej Szkaplerznej z Kościoła Św. Krzyża w Rzeszowie*, red. W. Jagustyn, S. Zych, Rzeszów 2010, s. 37-73; TENŻE, *Sanktuaria maryjne powiatu rzeszowskiego*, w: *Encyklopedia Rzeszowa*, red. J. Draus, G. Zamoyski, wyd. II, Rzeszów 2011, s. 702.

³ Zob. *My z rzeszowskiej ziemi. 20-lecie Pieszej Pielgrzymki Rzeszowskiej na Jasną Górę 1978-1997*, red. A. Garbarz, W. Jagustyn, S. Słowik, Rzeszów 1997; *Radość z pielgrzymowania. 25 lat*

ale i do Rzymu, Fatimy, La Salette, Santiago de Compostela. Nie można tu zapomnieć o pielgrzymkach, które za swój cel obierają sanktuaria Rzeszowa i diecezji rzeszowskiej⁴. To wszystko okazało się sprzyjającymi warunkami do zorganizowania Rzeszowskiej Pielgrzymki Pieszej do Lwowa.

Sama myśl zorganizowania takiej pielgrzymki padła już w roku 1993, podczas pielgrzymki z Kętrzyna do Wilna. Niestety, ówczesne uwarunkowania polityczne na Ukrainie nie sprzyjały takiej inicjatywie. Sytuacja zmieniła się po wizycie Jana Pawła II w tym kraju w 2001 roku. Na finalizację podejmowanych działań trzeba było jednak czekać jeszcze kilka lat. Ostatecznie pionierska, kilkuosobowa, tzw. przewodnia pielgrzymka wyruszyła w dniu 19 maja 2008 roku. Jej uczestnicy dotarli do Lwowa po kilku dniach, 23 maja, a nazajutrz wzięli udział w uroczystości beatyfikacyjnej s. Marty Wieleckiej. Pierwsza Rzeszowska Pielgrzymka Piesza do Lwowa wyruszyła rok później, 25 czerwca 2009 roku. Od tego czasu corocznie organizowano kolejne edycje tych szczególnych rekolekcji w drodze. Ostatni, dziesiąty raz miało to miejsce w czerwcu 2018 roku. Około 280 pątników podczas sześciodniowej wędrówki rozważało wówczas słowa: „Miej miłosierdzie dla nas i całego świata”.

Jednym z elementów przygotowań do 10. Rzeszowskiej Pielgrzymki Pieszej do Lwowa było opracowanie okolicznościowego wydawnictwa *Na pielgrzymim szlaku do Ślicznej Gwiazdy Miasta Lwowa*, które szeroko nakreśliło szczegóły powstania tego pobożnego dzieła, a zarazem podsumowało dziewięć minionych pielgrzymek. Publikację przygotowali do druku: ks. Władysław Jagustyn, Janina Błażej i Tadeusz Ingłot. Ukazała się nakładem Wydawnictwa i Drukarni Diecezji Rzeszowskiej „Bonus Liber”. Niestety, nie zamieszczono jakichkolwiek informacji dotyczących autorów redakcji technicznej, opracowania graficznego, korektora, a nawet miejsca i roku wydania. Brak też informacji o wykorzystanych źródłach, jak również pochodzeniu i autorach zamieszczonych fotografii. Może to sprawiać wrażenie, jakby publikacja była przygotowana naprędce i niedopracowana.

Omawianą książkę otwiera *Wprowadzenie*. Jak zaznaczono w nim: „Pielgrzymowanie do miejsc świętych należy do prastarych form religijności katolickiej. Na terenie Polski zwyczaj ten rozwijał się od symbolicznego czasu chrztu Mieszka I i jego dworu. W kolejnych wiekach liczba miejsc świętych i cieszących się opinią szczególnego rozlewania łask Bożych stopniowo się powiększała, a ich sława zataczała coraz szersze kręgi. W nieodległej przeszłości ruch pielgrzymkowy w Polsce nasilił się, a szczególnie intensywnie w dekadzie lat siedemdziesiątych ubiegłego wieku i nie ominął także Podkarpacia. Tworzyły się nowe pątnicze szlaki, na których spotykali się ludzie z różnych stron naszego kraju. Uczestniczącym w różnych pielgrzymkach przedstawicielom z Podkarpacia podsuwano pomysł i zachęcano do zorganizowania trasy pielgrzymkowej na Kresy do zawsze wiernego Lwowa, uważając tę pielgrzymkę za historyczną powinność”.

Drugi, również krótki tekst wprowadzający, zatytułowano: *Jak to się zaczęło*. Przedstawiono tu powstanie „grupy inicjatywnej” w środowisku rzeszowskim, która po wizycie papieskiej na Ukrainie w roku 2001 podjęła decyzję o zorganizowaniu pieszej pielgrzymki

Rzeszowskiej Pieszej Pielgrzymki na Jasną Górę 1978-2002, przygotował do druku W. Jagustyn, Rzeszów 2002.

⁴ Zob. [J. PODLASZCZAK], *Pielgrzymowanie po diecezji rzeszowskiej*, Rzeszów 2012.

do Lwowa oraz starania tych osób o sfinalizowanie tego zamierzenia. Na podkreślenie zasługuje tu przychylność pasterza diecezji rzeszowskiej, bpa Kazimierza Górniego i bpa Edwarda Białogłowskiego, odpowiedzialnego za pielgrzymki w Kościele rzeszowskim. Już wówczas wytyczono wstępną trasę planowanej wędrówki pątniczej.

Później skrótowo przedstawiona została przewodnia pielgrzymka z roku 2008. Wiele informacji wnosi też następujący tekst: *Z kalendarium przygotowań do pielgrzymki*. Czytelnik prowadzony jest tu przez kolejne stadia przygotowań, w tym ustalenie trasy pielgrzymki, przyjęcie jej regulaminu, różne sprawy organizacyjne, powierzenie funkcji poszczególnym osobom, liczne przygotowania. Dzięki temu poznać można nie tylko duże zaangażowanie organizatorów, ale też przeszkody, które musieli pokonać, aby pierwsza pielgrzymka do Lwowa doszła do skutku.

Kolejne rozdziały poświęcone są poszczególnym pielgrzymkom od roku 2009 do roku 2017. Zatytułowano je mottami przyświecającymi kolejnym edycjom tych rekolekcji w drodze. Przywołano tu zatem hasła: „Bogu dziękujemy, ducha nie gaśmy”, „Otwórzcie na oścież drzwi Chrystusowi”, „Bądźmy świadkami Chrystusa zmartwychwstałego”, „Eucharystia, Komunia z Chrystusem i między sobą”, „Iść budować i wyznawać Jezusa Chrystusa ukrzyżowanego”, „Nie lękajcie się – uzdrowcie rany przeszłości miłością”, „Królowo pokoju módl się za nami”, „Do Matki Łaskawej po miłosierdzie” i „Moje Niepokalane Serce zatriumfuje”.

Rozdziały te mają podobną strukturę. Ukazano zatem w każdym przypadku sprawozdanie z pielgrzymki (pisane wierszem lub prozą), zamieszczono wybór fotografii dokumentujących to wydarzenie, dodano powstałe wówczas wiersze lub teksty pieśni oraz świadectwa pątników, dołączono też relacje prasowe. Od opisu czwartej pielgrzymki poznać można dokładny program rekolekcji, w tym: intencje dnia, postać dnia i tematy konferencji. Niekiedy rozdziały ubogacają przykłady poezji polskiej (Tadeusza Karyłowskiego, Kornela Makuszyńskiego), modlitwy (litania do Matki Bożej Pocieszenia), czy inne teksty związane z pielgrzymkami (wywiad z dyrektorem pielgrzymki, ks. Władysławem Jagustynem, kazanie abpa Mieczysława Mokrzyckiego wygłoszone w kościele w Kańczudze).

Książkę zamyka krótki tekst Tadeusza Ingłota *Blogosławione stopy – zwiastun spokoju*. W podsumowaniu tym zawarte zostały refleksje na temat wędrówek i pielgrzymowania. Nie brakło tu odwołań do nawiedzania sanktuariów Rzeszowa i regionu rzeszowskiego, a także Rzeszowskiej Pieszej Pielgrzymki z Rzeszowa na Jasną Górę. Na koniec przywołano wizytę Jana Pawła II na Ukrainie w roku 2001 i ukoronowanie przez niego Matki Bożej z Dzieciątkiem w katedrze lwowskiej.

Na podkreślenie zasługuje tu mnogość materiału dokumentacyjnego. Szczególną wartość mają reprodukcje dokumentów wydawanych przez Kurie Diecezjalną w Rzeszowie, biskupa rzeszowskiego i biuro pielgrzymkowe, skany artykułów prasowych relacjonujących pielgrzymki, plakaty pielgrzymkowe, pamiątkowe obrazki, zdjęcia identyfikatorów pątniczych i pieczętek, mapki. To samo dotyczy licznych kolorowych fotografii z poszczególnych pielgrzymek; w niektórych przypadkach podano tu autorów zdjęć.

Po lekturze omawianej publikacji stwierdzić można, że jest to pozycja na pewno bardzo ważna na rynku wydawniczym. Choć wydawałoby się, że posiada tematykę dość wąską i ograniczoną regionalnie, w rzeczywistości nie tylko podejmuje istotny problem pielgrzymowania jako wyznawania wiary, ale dokumentuje ważny fenomen pobożności

polskiej, jakim jest Rzeszowska Pielgrzymka Piesza do Lwowa. Nie bez znaczenia jest tu ukazanie związku Kościoła polskiego ze wspólnotami wiernych poza granicami kraju i rola, jaką działacze rzeszowscy odegrali w podtrzymywaniu wiary i tożsamości narodowej wśród obywateli Ukrainy pochodzenia polskiego i katolików obrządku łacińskiego, których pątnicy rzeszowscy napotykali na swej drodze do sanktuarium Najświętszej Maryi Panny – Ślicznej Gwiazdy Miasta Lwowa. Książka stanowi wreszcie doskonały podręcznik organizowania nowych pielgrzymek i w znaczącym stopniu ułatwia organizowanie podobnych przedsięwzięć przez inne ośrodki zainteresowane podejmowaniem trudu pielgrzymiego.

Dr Bartosz Walicki
Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna
w Sokolowie Małopolskim
e-mail: podfajczy@op.pl

: